

МИКОЛА МЕЛЬНИК І ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ БОТАНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Анотація. Уперше докладно характеризується внесок Миколи Мельника (1875—1954) в розвиток наукової ботанічної номенклатури української мови. Особлива увага приділяється аналізу української ботанічної номенклатури в його працях «Українська номенклатура вищих рослин» (Львів, 1922) і «Ботаніка» (Львів, 1938).

Ключові слова. Микола Мельник, історія термінології, українська ботанічна номенклатура, словники українських назв рослин.

Микола Ількович (Ілліч) Мельник народився 20 листопада 1875 р. в селянській родині в селі Довжанка поблизу Тернополя. Після початкової сільської школи навчався в Тернопільській українській гімназії, після якої рік служив в австрійській армії, а далі протягом 1899—1904 рр. навчався у Віденському університеті, де закінчив на «відмінно» природничий відділ філософського факультету, виявляючи особливий інтерес до ботаніки. Після університету викладав природознавство в гімназіях Перемишля, Львова [Кобів 1992: 504]. М.Мельник від 1920 р. — дійсний член Наукового товариства імені Т.Г.Шевченка (НТШ), від 1933 року — голова фізіографічної комісії НТШ, протягом 1925—1939 рр. редагував 7 томів її «Фізіографічного збірника». Видав підручники з ботаніки, мінералогії, геології для середніх шкіл [ЕУ, 4: 1515].

До другої світової війни М.Мельник викладав мінералогію, геологію, ботаніку в Українському темному університеті у Львові, а після війни займався викладацькою діяльністю у Львівському університеті, працюючи на кафедрі нижчих рослин. Здобув 1948 р. вчене звання доцента без захисту дисертації. Від 1949 р. завідував кафедрою ботаніки і дендрології Львівського лісотехнічного інституту, де викладав ботаніку, поки мав здоров'я. Помер 6 серпня 1954 р. [Кобів 1992: 505—507]. Див. ще [Кобів, Малиновський 1995а: 118; Свинко: 8—12].

На початку 20-х років у радянській Україні ботаніки ще не мали достатньо чіткого уявлення про принципи побудови системи наукової ботанічної термінології української мови. Поки на цій частині України відбувалися дискусії з цього приводу і накопичувався лексичний матеріал, у Галичині заходами НТШ 1922 р. виходить друком «Українська номенклатура вищих рослин» Миколи Мельника [Мел.] — фактично перший окремо виданий латинсько-український ботанічний словник, у якому для 2328 латинських видових назв наведено українські відповідники. На жаль, про це видання навіть не згадують у своїх книгах історики української лексикографії П.Й.Горецький (1963) і А.А.Москаленко (1961), тим часом цей словник відіграв важливу роль у розвитку наукової ботанічної номенклатури української мови в міжвоєнні роки, напр., його максимально використали укладачі київського «Словника ботанічної но-

менклатури» 1928 р. [СБН], С.Маковецький — у власному ботанічному словнику (1936) [Мак.], а також автори інших спеціальних видань, напр. Ю.Кобів [Кобів].

Праця М.Мельника [Мел.] складається з авторського «Вступного слова», списку скорочень назв місцевостей, де записано українські народні назви рослин, та двох частин — латинсько-українського словника ботанічної номенклатури та алфавітного покажчика українських назв рослин.

Джерельною базою для словника М.Мельника послужили, як свідчить поданий автором список (див. [Мел.: 4—5]), передусім опубліковані спеціальні зібрання цієї лексики, а також загальномовні словники української мови, підручники ботаніки, видані І.Верхратським, описи флори різних земель України з подачею в них українських назв рослин. Із спеціальних зібрань чи не найбільшим є «Ботанический словарь» М.Анненкова 1878 р. [Ан.], чимало ботанічних номенів узяті з праць І.Верхратського, зокрема з п'яти випусків «Початків...» 1864—1872 рр. [ВхПч.], «Нових знадобів...» 1908 р. [ВхН.з.], з його підручників ботаніки для вищих і нижчих класів середніх шкіл (Львів, 1892, 1905), «Спису...» 1892 р. [ВхСпис], а також ботанічного словника О.Роговича 1874 р. [Рог.], збірки українських назв рослин із Волині, надрукованої З.Рокосовською в Кракові 1889 р., збірки назв рослин із Черкаського повіту д. Громеги, виданої Н. та О. Янатами (Сімферополь, 1912 р.), двох опублікованих списків судинних рослин із українськими назвами, що поширені на території надсянських і перемишлянських говірок, Б.Котули (Краків, 1880 і 1882 рр.). Гуцульські народні назви рослин, зібрані 1899 р., передав М.Мельникові В.Шухевич. Певну кількість назв рослин виписав М.Мельник із загальномовних словників української мови, як-от: «Малоруско-німецький словарь» Є.Желехівського та С.Недільського (Львів, 1885—1886), «Словарь української мови» за ред. Б.Грінченка (К., 1907—1909), словники О.Партицького (Львів, 1867), К.Шейковського (М., 1883—1886), М.Уманця та А.Спілки (Львів, 1893—1898), В.Кміцикевича та В.Спілки, Ю.Кобилянського (два останні видані в Чернівцях 1912 р.). Частину українських ботанічних назв М.Мельник узяв із описів

флори Волинської, Подільської, Київської, Чернігівської і Полтавської губерній О.Роговича (К., 1869), В.Талієва (Х., 1912), Волинської, Подільської, Полтавської, Чернігівської губерній і суміжних земель І.Шмальгаузена (К., 1886), Мелітопольського і Дніпровського повітів Таврійської губернії О.Янати (Сімферополь, 1912 і 1913 pp.).

Проте М.Мельник міг дібрати українську ботанічну лексику і з ряду інших джерел, більша частина яких, як нам видається, була йому доступна. Зокрема немає в списку джерел його словника спеціальних збірок народних назв рослин із Галичини І.Гавришкевича (Початок до уложення термінології ботанічної руської // Перемишлянин на рік 1852. — Перемишль, 1852. — С. 133—147), К.Гюельзла (*Botanische Beiträge aus Galizien // Verhandlungen des kaiserlich-königlichen zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien*, 1861. — В. XI. — S. 149—160), М.Новицького (Львовянинь: Приручний и господарский місяцесловъ на рік звичайный 1861. — Львів (без року вид.; на с. 94—103 список галицьких народних назв рослин, укладений Макс. Новицьким), із Буковини І.Глібовицького (*Benennungen der in der Bukowina vorkommenden Pflanzen, in lateinischer, deutscher, romanischer und ruthenischer Sprache.* — Czernowitz, 1890. — 13 S.), із різних місць України Ф.Вовка (Волков Ф.П. Список растений с народными названиями и этнографическими примечаниями // Записки юго-западного отдела Русского географического общества за 1873 г. — К., 1874. — Т. I. — С. 165—178), К.Горницького (Список русских и немногих инородческих названий растений: Доп. к «Ботаническому словарю» Н.Анненкова. Собрано в 1859—1890 гг. // Приложение к «Трудам общества испытателей природы при Харьковском университете». — Харьков, 1886. — Т. 20. — С. 1—22; 1890. — Т. 24. — С. 365—383), а також Й.Танчаковського (Руско-польска термінологія зі збіркою інших слів до шкільної і приватної науки. — Львів, 1910. — 91 с.).

Не використано українські назви рослин із ботаніки В.Воляна (Начальное основание растений-словія про нижшія гімназія а нижшія реальніи школы в ц.к. Австрійской державі. — Відень, 1854. — 271 с.), українського перекладу І.Верхратського польської ботаніки Е.Гикля (Гикель Е. Ботаника для шкіл низших гимназіальных и реальных / На рус. язык переложив И. Верхратский. — Львів, 1873. — 208 с.), із описів флори різних частин України Ф.Августиновича (О дикорастущих врачебных растениях Полтавской губернии // Труды комиссии при университете св. Владимира для описания губерний Киевского учебного округа. — К., 1853. — Т. 2. — С. 1—91), М.Срединського (Материалы для флоры Новороссийского края и Бессарабии // Записки Новороссийского общества естествоиспытателей. — Одесса, 1872—1873. — Т. I—II), Е.Ліндемана (*Flora Chersonensis.* — Odessae, 1881—1882. —

Т. 1—2), І.Шмальгаузена (Флора средней и южной России, Крыма и Северного Кавказа. — К., 1895. — Т. I. — XXX, 468 с.), П.Шестерикова (Определитель растений окрестностей Одессы. — Одесса, 1912. — 539 с.) та деяких ін.

Залишилася поза увагою лексикографа більшість загальноновних словників української мови II пол. XIX — I чверті XX ст., а саме І.Войцеховича (1823), М.Закревського (1861), Ф.Піскунова (1873 і 1882), М.Левченка (1874), Л.Чопея (1883), Є.Тимченка (1897—1899), кілька діалектних словничків із різних говорів південно-західного наріччя української мови І.Верхратського (Знадоби до словаря южнорусского. — Львів, 1877. — 86 с.; Знадоби для пізнання угорско-русских говорів: Словарец // Записки Наукового товариства ім. Шевченка. — Львів, 1899. — Т. 30. — С. 201—275; Про говор галицьких лемків: Словарецъ. — Львів, 1902. — С. 388—489; Знадоби для пізнання угорскорусских говорів: Словарецъ // Записки Наукового товариства ім. Шевченка. — Львів, 1902. — Т. 45. — С. 225—228), словничок закарпатських говірок В.Гнатюка (1898) тощо. У них наявна досить велика кількість українських народних назв рослин. Можна було використати українські назви рослин із словника Е.Маєвського (*Słownik nazwisk zoologicznych i botanicznych polskich.* — Warszawa, 1889—1894. — Т. I—II), матеріалів А.Онищука (З народного життя гуцулів. Назви рости // Матеріали до української етнології. — Львів, 1912. — Т. XVI. — С. 90—158), М.Маркевича (Обычаи, поверья, кухня и напитки малороссіян. Извлечено из нынешнего народного быта. — К., 1860. — 7 + 174 с. (На с. 85—88 розділ «Знахорская ботаника») і т. ін.

Правда, більшість із перелічених джерел використали І.Верхратський, М.Анненков, Є.Желехівський, Б.Грінченко та ін., працями яких своєю чергою скористався М.Мельник, але в такий спосіб можливі неточності і навіть помилки. Це усвідомлював і сам автор (див. [Мел.: 5]). Принагідно зауважимо, що майже всі ці джерела були використані дещо пізніше в [СБН] (1928) і [Мак.] (1936).

У словниковій статті латинсько-українського ботанічного словника М.Мельника відразу після латинського наукового ботанічного номена подається виділений курсивом пропонований ним до наукового вжитку український відповідник, а далі в більшості статей розміщується перелік народних українських назв цієї рослини, якщо такий матеріал був у розпорядженні автора. Українські народні назви рослин він узяв із раніше опублікованих джерел (див. вище) і частково використав власні, спеціально записані ним для цього словника в українських говірках Галичини та Волині. Відомо, що сам М.Мельник у період роботи у Львові у філії Академічної гімназії під час літніх канікул збирав у Галичині матеріали з ботаніки, мінералогії, антропології, етнографії [Кобів 1992: 504].

У словнику М.Мельника майже кожне українське слово паспортизується. З кількох українських назв якоїсь рослини Мельник вибрав одну, яку рекомендував і подав курсивом як наукову. Усього в словнику близько п'яти тисяч народних ботанічних номенів. Усі кількаскладові українські слова і латинські відповідники подаються з наголосом. Спостереження над народними назвами рослин, вважає автор, дає змогу побачити, «як наш нарід творить назви», бо саме за цими законами, на думку М.Мельника, учені повинні творити нові терміни у ботаніці [Мел.: 2]. Цю думку ще раніше висловив І.Верхратський (див. [ВхН.з.: 4]).

Переважна більшість запропонованих М.Мельником наукових українських назв видів рослин — бінарна, тобто складається, як і в науковій латинській ботанічній номенклатурі, з родової назви (іменника) та видового означення (здебільшого прикметника, нерідко, за прикладом І.Верхратського, іменника), пор.: журавець голубячий — *Geranium columbinum*, журавець багонний — *G. palustre* і т. д., але: журавець темняк — *G. phaeum*, журавець кровник — *G. sanguineum* і т. ін. Якщо видова українська назва у М.Мельника — переважно переклад відповідної латинської, як це було і в І.Верхратського, і є в сучасній українській науковій термінології ботаніки, [ВхСпис], то джерела добору родових назв — різні. У багатьох випадках використано в цій ролі наукові назви, запроваджені І.Верхратським у його шкільних підручниках із ботаніки, зважаючи на те, що українська ботанічна номенклатура в останнього дуже близька до народної. Її ядром виступають загальнонародні українські назви рослин, що стали літературною нормою і пізніше закріпилися як нормативні в науковій ботанічній номенклатурі української мови: пиеніця, ячмінь, соняшник, капуста, сосна, яловець, граб, топіль, лопух, рогіз, кропива, хмель, німіця, воци, буквиця, осока та багато ін. Проте, крім загальнонародних, І.Верхратський термінував і чималу кількість вузькодialeктних назв, які також у досить великій кількості потрапили до словника М.Мельника: глядка *'Calistephus'*, лотач *'Caltha'*, каліточник *'Capsella'*, жирюха *'Cardamine'*, світлушка *'Carthamus'*, свековник *'Dictamnus'*, придорожник *'Cihorium'*, ребрій *'Sparganium'*, вологлодка *'Anchusa'*, праліска *'Anemone'*, зелемозень *'Chelidonium'*, королиця *'Chrysanthemum'*, шовчинá *'Asclepias'*, чередун *'Bidens'* та чимало ін. Майже всіх цих назв немає в сучасній науковій ботанічній номенклатурі української мови. Незначну кількість народних назв у ролі термінів узяв Мельник і від інших авторів, зокрема від О.Роговича (*чипуга* *'Caragana'*, *кушір* *'Ceratophyllum'*, *стожільник* *'Cnidium'*, *черевічок* *'Cypripedium'*, *крутай* *'Echinops'*, *вовконіг* *'Lycopus'*, *смовдь* *'Peucedanum'*, *хвостняк* *'Hipparis'*, *залізник* *'Phlomis'*, *курáй* *'Salsola'*, *рáнник* *'Scrophularia'*, *вех* *'Sium'*, *чистець* *'Stachys'*, *клокічка* *'Staphyllea'*,

порплішник *'Verbena'* та ін. [Рог.]), М.Анненкова (*ластовень* *'Cynanchum'*, *репяшбк* *'Echinosperrnum'*, *колосняк* *'Elymus'*, *кільник* *'Herniaria'*, *бабка* *'Plantago'*, *корéшник* *'Polygala'*, *мільник* *'Saponaria'* та ін. [Ан.]), Гр.Величка (*весь* *'Cicuta'*, *команіця* *'Lotus'*, *купчáтка* *'Dactylis'*, *ра́йка* *'Lolium'*, *вісипка* *'Poa'*, *міхурниця* *'Physalis'*), О.Янати (*рѣбрик* *'Peganum'*) та деяких ін. Окремі з перелічених номенів (*кушір*, *стожільник*, *черевічки*, *залізник*, *ластовень*, *колосняк*) із тим смамим значенням уживаються і в сучасній українській науковій номенклатурі. Правда, іноді М.Мельник, покликаючись на яєсь джерело, змінює назву рослини, або поданої ним назви там узагалі немає, напр. *козоліст* *'Lonicera'*, *верблюдка* *'Corispermum'*, *солодиця* *'Glycerrhiza'* (в [Ан.], на якого М.Мельник покликається, відповідно *козячий листок*, *верблюдина*, *солодика*; зовсім немає в [Ан.] *громовік* *'Onosma'*, *бородáч* *'Andropogon'*; замість наявного в [Ан.: 17] *репник* *'Agrimonia eupatoria'*, подається з покликанням на це джерело відсутня в ньому лексема *репик*). Деякі з українських ботанічних назв, узятих із [Ан.], М.Мельник не зовсім обгрунтовано видозмінив у напрямку «українізації» їх (детальніше див. [Сабадош 2016: 27]).

В окремих випадках Мельник як наукові подає терміни, штучно створені І.Верхратським (*тросніця* *'Phalaris'*, *литу́ха* *'Tragus'*, *русянка* *'Anthoxanthum'* і т. ін.), чи сам їх створює, нерідко калькуючи латинські відповідники, напр.: *тризубець* *'Triglochium'*, *кузоніжка* *'Brachypodium'*, *синетка* *'Scilla'*, *моховінка* *'Sagina'*, *роговік* *'Cerastium'*, *яглу́ша* *'Sorghum vulgare'*, *линянка* *'Silene'*, *кміниця* *'Siler'*, *равельник* *'Medicago'*, *брїжжик* *'Nonnea'*, *заполонь* *'Orobanche'*, *стіниця* *'Parietaria'*, *щѣрбик* *'Perplis'*, *лóмінь* *'Saxifraga'* та ряд ін. Майже всі вони не прижилися в українській науковій номенклатурі. Трапляються нерідко випадки, коли лексикограф транслітерує латинську наукову назву типу *бекманія* *'Beckmannia'*, *біфонія* *'Buffonia'*, *мерінгія* *'Moehringia'*, *муреція* *'Muretia'*, *нарці́з* *'Narcissus'*, *цірц́я* *'Circaea'*, *шиверекія* *'Schiwereckia'* та ін. (пор. у сучасній українській науковій номенклатурі з тим самим значенням відповідно: *бекманія*, *бюфонія*, *мерінгія*, *муреція*, *нарці́с*, *цірц́я*, *шиверекія*). Це буває здебільшого тоді, коли в його розпорядженні взагалі не було народних назв для певної рослини або ж наявні назви не придатні для термінування.

Видаючи свій словник, М.Мельник чітко усвідомлював, що українська наукова номенклатура рослин у його словнику не може повністю виконувати роль нормативної, тому що створила її одна людина. На його думку, нормативний словник може появитися тільки внаслідок дискусії, обміну думок між спеціалістами, що автор вважав справою майбутнього, а свій словник — однією зі спроб у цьому починанні [Мел.: 2]. Крім того, зізнається лексикограф, працюючи над словником, він переслідував не тільки теоретичну, але й прак-

тичну мету: цією книгою, як він сподівався, зможуть скористатися всі ті, хто захоче ближче ознайомитися з рослинним світом [Мел.: 5].

У словниковій статті цієї лексикографічної праці міститься також різна корисна інформація про певну рослину: її природне середовище, територію зростання в Україні, висоту в сантиметрах, період цвітіння, ступінь токсичності отруйної рослини, дикоросла чи культивована, однорічна, дворічна чи багаторічна рослина, застосування її в народній медицині тощо. Якщо рослина нетрав'яниста, то зазначено, що це: півкущ, кущ чи дерево.

На початку 20-х років у Галичині в українських підручниках та інших посібниках із ботаніки використовується в основному номенклатура І.Верхратського — М.Мельника. Показовими в цьому плані є дві книги: перероблена І.Сметанським «Ботаніка» І.Верхратського (див. [ВхБот.1922]) і невеличкий підручник для збирачів лікувальних рослин «Лічнічі рослини» Т.Панича (див. [Панич]). Правда, в першій праці є незначні зміни, порівняй *пралісок* 'Anemone', *гребник* 'Calla', *порошія* 'Cheiranthus' (у Мельника відповідно: *праліска*, *білокрільник*, *ляк*), переважно це галицькі діалектизми. Серед цих назв є й такі, принцип термінування яких важко зрозуміти, напр., для *Ranunculus aser* уживається *іскорник острый*, а для іншого виду цього ж роду — *барабольчак козелчастий* (М.Мельник був послідовніший: у нього в обох випадках родова назва спільна — *козелець*), причому обидві родові назви у І.Сметанського — вузьколокальні діалектизми. За традицією, що йде від І.Верхратського, І.Сметанський, крім наукової назви, в дужках подає ще один або кілька синонімів чи фонетичних варіантів, напр.: *розпорсник (неруш)* 'Impatiens', *кропива (жаліва)* 'Urtica', *лелія (лілія, лелея)* 'Lilium' і т. ін. Проте, як свідчить докладний аналіз цих двох та інших подібних праць, це є ознакою того, що ботанічна номенклатура в Галичині в 20-х роках ХХ ст. ще не стабілізувалася.

Не усталилася вона й до кінця 30-х років, про що свідчить невелика за обсягом (всього 180 с.), але багата за змістом книжка М.Мельника «Ботаніка» (підручник для 2-го класу середньої загальноосвітньої школи), опублікована 1938 р. у Львові (див. [МелБ.]). У ній подано інформацію про весь рослинний світ — як про вищі рослини (трави, дерева, кущі), так і про нижчі (гриби, водорості, мохи, цвілі та ін.). Книга дуже відрізняється від попередніх шкільних підручників: у ній наводиться інформація з анатомії, фізіології рослин, геоботаніки, використання рослин, майже після кожної

теми подаються вправи — своєрідні лабораторні роботи, всього в підручнику 110 вправ. Підручник досить добре ілюстрований: у ньому є 97 малюнків і таблиць.

У кінці книги поміщений «Українсько-латинсько-польський словничок ботанічних термінів і назв рослин» (с. 173—179). Основна його частина — ботанічна номенклатура. Якщо порівняти в кількісному співвідношенні назви тих рослин, що є в словнику М.Мельника [Мел.], у якому подаються назви тільки вищих рослин, і в його ботаніці [МелБ.], то переважна більшість ботанічних номенів обох видань співпадає. Різними є близько 20% одиниць. Із них у шести випадках змінені назви рослин на такі самі, як у сучасній науковій ботанічній номенклатурі української мови: *картопля*, *латаття* 'Nymphaea', *молочай* 'Euphorbia', *півник* 'Iris' (сучасне *півники*), *серпій* 'Serratula', *цикорія* 'Cichorium' (сучасне *цикорій*), *яблуня* (у [Мел.] були відповідно: *умич білий*, *молочак*, *косітень*, *серпұха*, *придорўжник*, *яблїнь*). Проте є випадки і зворотного характеру: замість назв *чорни́ця* 'Vaccinium myrtillus', *бузинá чорна* 'Sambucus nigra', *ковилá* 'Stipa' в [Мел.], маємо в [МелБ.] відповідно номени: *борівка*, *базник*, *турса*; також замість *яловéць* 'Juniperus', *шалв́ія* 'Salvia' (сучасне *шавлія*), *бїб звичáйний* 'Vicia fabia' у [Мел.] подаються в [МелБ.] відповідно *ялівець*, *бабки*, *бобик*.

Використавши надбання своїх попередників (І.Верхратського, О.Роговича, Ф.Вовка, М.Анненкова, О.Янати та ін.), як уважає сучасний ботанік Ю.Кобів, автор найбільшого українського словника назв рослин (див. [Кобів]), М.Мельник «створив першу українську номенклатурну систему, розраховану не лише на потреби шкільного чи гімназійного курсу ботаніки, ... вона охоплювала всю нашу флору», «номенклатура М.Мельника вважалася нормативною в Західній Україні до 1939-го р.» [Кобів, Малиновський 1995б: 243]. Правда, щодо першості в розробці номенклатурної системи, можливо, Ю.Кобів перебільшив, адже номенклатурна система є вже в ботаніці В.Воляна (1854), а також у ботаніках І.Верхратського 1896 і 1905 рр., а ще раніше в перекладеній останнім із польської мови ботаніці Е.Гикля (див. вище). А хіба праця І.Верхратського [ВхСпис] — це не система ботанічної номенклатури? Причому в ній подаються не тільки назви видів, як у [Мел.], але й інших таксонів, див. [Сабадош 2015: 404].

Отже, Микола Мельник, як висококваліфікований ботанік, зробив вагомий внесок у розвиток української наукової ботанічної термінології, зокрема її номенклатурної частини.

СКОРОЧЕННЯ НАЗВ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Ан. — Анненков Н. Ботанический словарь: Справочная книга для ботаников, сельских хозяев, садоводов, лесоводов, фармацевтов, врачей, дрогистов, путешественников по России и вообще сельских жителей. — Новое исправленное, пополненное и расширенное издание. — СПб., 1878. — XXII + 645 с.

- ВхБот.1922* — Верхратський І. Ботаніка на низші класи середніх шкіл. По другому виданню основно опрацював і впорядкував І.Сметанський. — Львів, 1922. — 200 с.
- ВхН.з.* — Верхратський І. Нові знадобки номенклатури і термінології природописної, народної, збірні між людом // Збірник математично-природописно-лікарської секції Наукового тов-ва ім.Шевченка. — Львів, 1908. — Т. 12. — С. 1—84.
- ВхПч.* — Верхратський І. Початки до уложення номенклатури и терминології природописної, народнєї. — Львів, 1864—1872. — Вип. I—V.
- ВхСпис* — Верхратський І. Спис важнійших виразів з руской ботанічної термінології і номенклатури з оглядом на шкільну науку в висших класах гімназії. — Львів, 1892. — 48 с.
- ЕУ* — Енциклопедія українознавства: Словникова частина: В 11 т. — К., Т. 4. — С. 1515.
- Кобів* — Кобів Ю. Словник українських наукових і народних назв судинних рослин. — К., 2004. — 800 с.
- Кобів 1992* — Кобів Ю.Й. Творці українського природознавства Іван Верхратський та Микола Мельник // Аксіоми для нащадків: Українські імена у світовій науці. — Львів, 1992. — С. 495—511.
- Кобів, Малиновський 1995a* — Кобів Ю., Малиновський К. Лікарські рослини в українських назвах // Київська старовина. — 1995. — № 5. — С. 117—120.
- Кобів, Малиновський 1995b* — Кобів Ю.Й., Малиновський К.А. Українська ботанічна номенклатура: Історія, стан та перспективи // Український ботанічний журнал. — 1995. — Т. 52. — № 2. — С. 242—249.
- Мел.* — Мельник М. Українська номенклатура висших рослин. — Львів, 1922. — 356 с.
- МелБ.* — Мельник М. Ботаніка: Підручник для II класи середніх загальноосвітніх шкіл. — Львів, 1938. — 179 с.
- Панич* — Панич Т. Лічнічі рослини: Підручник для збирачів з відбитками і народніми назвами рослин. — Львів, 1924. — 133 с.
- Рог.* — Рогович А.С. Опыт словаря народных названий растений Юго-Западной России с некоторыми поверьями и рассказами о них // Записки юго-западного отдела Русск. географ. общества за 1873 г. — К., 1874. — Т. I. — С. 109—179.
- Сабодош 2015* — Сабодош І. Українська лексика в просторі і часі. — Ужгород, 2015. — С. 402—421, 433—434, 443—448, 452—457.
- Сабодош 2016* — Сабодош І. Українська лексика в «Ботаническом словаре» 1878 року М.Анненкова з погляду ареального // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: (36. наук. праць). Ареалогія й ономастика. Матер. Міжнар. наук. конф. (13—14 жовтня 2016 р.). — Ужгород, 2016. — С. 25—28.
- СБН* — Словник ботанічної номенклатури (Проект). — К., 1928. — 313 с.
- Мак.* — Makowiecki S. Słownik botaniczny łacińsko-małopolski. — Kraków, 1936. — 408 s.

Ivan Sbadosh

Mykola Melnyk and Formation of Ukrainian Scientific Botanical Nomenclature

Summary. It is the first time when Mykola Melnyk's (1875—1954) contribution into the development of scientific botanical nomenclature in the Ukrainian language is characterized in detail. Particular attention is paid to the analysis of botanical nomenclature in his works «Ukrainian nomenclature of higher plants» (Lviv, 1922) and «Botany» (Lviv, 1938).

Key words: Mykola Melnyk, history of nomenclature, Ukrainian botanical nomenclature, Ukrainian dictionaries of botanical names.

Одержано 20.03.2017 р.